

Міністерство освіти і науки України
Державний вищий навчальний заклад
«Ужгородський національний університет»
Факультет міжнародної політики, менеджменту та бізнесу
Кафедра країнознавства

Ю. П. Мателешко

Методичні вказівки з курсу
«Політична історія країн регіону»
для студентів напряму підготовки 6.030205 «Країнознавство»

Ужгород – 2015

УДК 94 (4-191.2) (075.8)
ББК ТЗ (44) я 73
М 34

Мателешко Ю.П. Методичні вказівки з курсу «Політична історія країн регіону» / Ю.П.Мателешко. – Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2015. – 23 с.

Схвалено на засіданні кафедри країнознавства.
Протокол № 6 від 10.02.2015 р.

© Ю.П.Мателешко

Зміст

Опис навчальної дисципліни.....	4
Мета і завдання дисципліни	5
Структура навчальної дисципліни.....	6
Тематика і зміст лекційних занять.....	7
Тематика і плани семінарських занять.....	12
Самостійна робота студентів.....	14
Контроль та оцінювання знань	15
Орієнтовний перелік питань на залік	17
Рекомендована література	19

Опис навчальної дисципліни

<i>Найменування показників</i>	<i>Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень</i>	<i>Характеристика навчальної дисципліни</i>
		<i>денна форма навчання</i>
Кількість кредитів – 1,5	Галузь знань 0302 «Міжнародні відносини»	Нормативна
Модулів – 1	Напрям підготовки 6.030205 «Країнознавство»	<i>Рік підготовки:</i>
Змістових модулів – 1		3-й
Загальна кількість годин – 54		<i>Семестр</i>
		6-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 1	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	<i>Лекції</i>
		22 год.
		<i>Практичні, семінарські</i>
		14 год.
		<i>Лабораторні</i>
		0 год.
		<i>Самостійна робота</i>
		18 год.
<i>Індивідуальні завдання:</i>	0 год.	
		Вид контролю: залік

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 36/18

Мета і завдання навчальної дисципліни

Основною *метою* курсу є формування у студентів-країнознавців цілісних знань з політичної історії країн Центральної та Південно-Східної Європи, опанування ними суті історичних процесів, усвідомлення взаємозв'язку та взаємозалежності певних історичних явищ, закономірностей загального розвитку людської цивілізації в Центральній та Південно-Східній Європі, ролі в ньому об'єктивного й суб'єктивного чинників.

Все це ставить перед даним навчальним курсом ряд *завдань*:

1. Виробити у студентів вміння аналізувати й узагальнювати історичний матеріал, оцінювати найважливіші події та явища регіональної історії в контексті світової;

2. Навчити студентів зіставляти історичні події з епохами, орієнтуватися в науковій періодизації політичної історії країн Центральної та Південно-Східної Європи;

3. Виробити вміння знаходити, критично аналізувати, систематизувати і узагальнювати потрібну інформацію щодо політичної історії країн ЦПСЄ з найдавніших часів до сьогодення;

4. Сформуванати навички застосовувати набуті знання для прогнозування суспільно-політичних процесів у країнах регіону.

У результаті вивчення курсу студент повинен *знати*:

1. Місце та роль країн регіону у світовому історичному процесі;

2. Основні періоди регіональної історії, їх особливості, визначальні події та явища в кожному з них;

3. Загальні закономірності та регіональну (субрегіональну) специфіку історичного розвитку країн ЦПСЄ;

4. Історію суспільно-політичних та соціально-економічних процесів у країнах Центральної та Південно-Східної Європи, роль і місце в ній видатних історичних осіб.

Після засвоєння матеріалів курсу студент повинен *вміти*:

1. Об'єктивно і аргументовано оцінювати тенденції історичного розвитку країн регіону з давніх часів до початку XXI ст., спираючись на різні типи джерел та наукову літературу;

2. Визначати особливості процесу державотворення та християнізації в регіоні;

3. Самостійно аналізувати політичні процеси та явища в регіоні ЦПСЄ.

Структура навчальної дисципліни

<i>Назви змістових модулів і тем</i>	<i>Кількість годин</i>			
	<i>денна форма</i>			
	<i>усього</i>	<i>у тому числі</i>		
<i>л.</i>		<i>п.</i>	<i>с.р.</i>	
Модуль 1				
Змістовий модуль 1				
Тема 1. Виникнення перших державних утворень у західних та південних слов'ян.	6	2	2	2
Тема 2. Історія країн ЦПСЄ в часи Середньовіччя.	6	2	2	2
Тема 3. Центральна та Південно-Східна Європа у Новий час.	10	4	4	2
Тема 4. Країни ЦПСЄ у першій половині ХХ ст.	8	4		4
Тема 5. Політична трансформація після Другої світової війни і встановлення радянського панування в країнах регіону.	6	2	2	2
Тема 6. Країни ЦПСЄ у 50-х – 80-х рр. ХХ ст. Кризи соціалізму. Демократичні революції рубежу 1980-х – 1990-х рр.	8	4	2	2
Тема 7. Політична та економічна трансформація держав регіону у 1990-х – 2000-х рр.	10	4	2	4
<i>Усього годин</i>	<i>54</i>	<i>22</i>	<i>14</i>	<i>18</i>

Тематика і зміст лекційних занять

Лекція 1

Виникнення перших державних утворень у південних слов'ян (2 год.)

Утворення болгарської держави. Слов'яни і Візантійська імперія в VI-VII ст. Слов'яни і протоболгари. Болгарія в кінці IX – на початку X ст. Правління Симеона. Балканські походи київського князя Святослава. Війни з Візантією. Встановлення візантійського панування. Боротьба за звільнення. Друге Болгарське царство.

Сербські землі в VII – середині XIV ст. Створення сербської державності. Князівства Зети і Рашки. Сербія під час правління Стефана Душана (1331-1355). Соціально-економічна ситуація. Культура. Поширення кирилиці.

Словенські землі в VII – першій половині XIV ст. Держава карантанських словенців. Німецька колонізація словенських територій. Штирія, Каринтія, Крайна і Гориця у складі Германської імперії і Чеського королівства.

Хорватія в VII – першій половині XIV ст. Хорвати між Франкською і Візантійською імперіями в VII-XIV ст. Хорватські землі у складі Угорського королівства. Соціально-політичні наслідки татаро-монгольського нашествия. Хорватські землі в кінці XII – середині XIV ст. Венеціанська експансія в Далмації. Специфіка розвитку далматинського міста. Далматинська торгова республіка Дубровник.

Боснійські землі в XII-XV ст. Становлення Боснійського королівства.

Лекція 2

Чеські землі в період Середньовіччя та Новий час (2 год.)

Чеські і словацькі землі в давнину. Держава Само. Велика Моравія. Соціально-економічний лад і політичний устрій. Взаємовідносини з сусідами. Християнізація. Діяльність місіонерів Кирила і Мефодія. Культурне значення Великої Моравії, її розпад.

Чехія в період раннього середньовіччя (X-XIV ст.). Формування держави Пржемисловичів. Соціально-економічний розвиток і адміністративний устрій чеської держави. Царювання Люксембургів. Чехія в часи правління Карла IV. Місце Чехії в Європі. Взаємовідносини короля, шляхти, міст і церкви.

Чеська держава в другій половині XIV – на початку XV ст. Економічна і політична ситуація. Соціальна структура. Управління, фінанси. Послаблення

королівської влади, шляхетської опозиції. Гуситський рух в XV ст. Діяльність Яна Гуса. Гуситські війни.

Соціально-політичний розвиток чеських земель у складі Габсбурзької монархії. Чеські землі в період Тридцятилітньої війни. Перші спроби реформ у монархії Габсбургів 1740-1780-ті р. Реформи Йозефа II (1780-1790). Реформа церкви.

Лекція 3

Угорщина часів Середньовіччя та Нового часу (2 год.)

Походження угорців в рамках наукового дискурсу. Проблема прабатьківщини. «Magna Hungaria». Анонімна хроніка «Gesta hungarorum». Міграція угорських племен на захід. Історичність угорських племінних вождів – Альмоша, Арпада, Курсана, Левенте. Розклад родоплемінних відносин і соціальні процеси в IX ст. Перехід угорців до осілого способу життя і припинення територіальної експансії.

Прихід до влади Іштвана. Утворення Угорського королівства.

Правління Матяша Корвіна – «золотий вік» середньовічної Угорщини.

Реформація в Угорщині та Трансільванії.

Ференц II Ракоці. Початок війни за незалежність. Шандор Каролі. Рух куруців.

Австрійська політика в Угорщині першої половини XVIII ст.

Австрійський «освічений абсолютизм». Реформи Марії-Терезії та Угорщина. Реформи Йосифа II в Угорщині 80-х рр.

Революція і визвольна війна 1848-1849 рр. Початок визвольної війни. Роль Л.Кошута. Доля Ш.Петефі. Угорська революція і Закарпаття. Оцінки визвольної війни в історичній літературі. Причини поразки та історичне значення революції.

Лекція 4

Південні слов'яни у XV-XVIII ст. (2 год.)

Болгарський народ під владою Османської імперії (XV-XVIII ст.). Криза Османської держави і болгарські землі в XVII ст. Боротьба болгар проти османської влади в XV-XVII ст. Стан болгарських земель в XVIII ст.

Сербські землі в другій половині XIV-XVIII ст. Розпад Сербського царства. Початок османської експансії на Балканах. Переселення сербів у

монархію Габсбургів і Росію. Участь сербів у війнах Австрії з Османською імперією в XVII-XVIII ст.

Хорватські землі в XV-XVIII ст. Еволюція угорського правління в Хорватії. Турецький наступ на Хорватію. Хорватські землі в австро-турецьких війнах XVII-XVIII ст. Реформи Марії-Терезії і їх соціальні і політичні наслідки. Реформи Йосифа II. Освічений абсолютизм і його політика на хорватських землях.

Боснійські землі в XV-XVIII ст. Падіння Боснії і Герцеговини. Ісламізація населення. Чорногорія в XIV-XVII ст.

Утворення Чорногорії. Експансія Османської імперії і Венеції.

Лекція 5

Країни ЦПСЄ у першій половині ХХ ст. (4 год.)

Народи регіону напередодні Першої світової війни. Загострення політичної та суспільної кризи в країнах регіону під час війни. Політика блокових держав щодо Центральної та Південно-Східної Європи. Активізація національно-визвольних рухів. Польське питання в роки війни. Проголошення незалежності Польщі. Чехія і Словаччина: шлях до незалежності. Балканські країни в роки війни. Здобуття незалежності країнами Прибалтики.

Держави ЦПСЄ міжвоєнного періоду. Болгарія в добу правління БЗНС. Режим «Демократичної згоди» (1923-1931). Болгарія за часів Народного блоку. Авторитарні експерименти (1934-1941). Зовнішня політика Болгарії. Становлення політичної системи Другої Речі посполитої (1919-1921). Визначення польських кордонів та їх міжнародне правове визнання. Радянсько-польська війна 1920 р. Польща в період парламентської демократії (1921-1926). Травневий державний переворот 1926 р. та початок політики «санації». Режим «санації» та його криза. Зовнішньополітичні пріоритети Польщі у 30-ті роки. Румунія в нових кордонах та її розвиток у 20-ті рр. Економічна криза та політичне становище в Румунії у 30-ті роки. Перемога революції «осінньої троянди». Угорщина періоду Народної Республіки. Утворення Чехословацької Республіки та визначення її кордонів. Конституція 1920 р. та етностатусний устрій ЧСР. «Національна Єдність» та її політика. Криза 1926 р., «міжнаціональна коаліція» та політичне протистояння в першій половині 30-х рр. Зовнішня політика ЧСР та Мюнхенська змова.

Лекція 6

Встановлення радянського панування в країнах регіону (2 год.)

Становлення повоєнного світового порядку та значення геополітики і геостратегії у розвитку країн регіону. Боротьба щодо перспектив суспільного розвитку країн ЦПСЄ: протистояння ортодоксального та некласового національного соціалізму в Чехословаччині. Повоєнний національний розвиток Польщі. Альтернативні напрями розвитку Угорщини. Румунія у політичному протистоянні прихильників ліберальної демократії і соціалістичної перспективи розвитку країни. Початок протистояння біполярної системи в країнах ЦПСЄ в контексті геополітичних реалій та регіональної політики.

Захоплення влади компартіями у країнах регіону та посилення боротьби проти альтернативних перспектив суспільного розвитку. Перемога сталінської стратегії і монополізація влади. Загострення політичних протиріч та подальший експорт сталінізму у східноєвропейські країни. Формування тоталітарних режимів. Етапи тоталітаризму. Розвиток політичних протиріч і визначення курсу на підготовку «підвалин соціалізму». Політичний конфлікт «Сталін-Тіто», його наслідки. РЕВ і ОВД – міжнародний фундамент економічного і політичного співробітництва країн регіону.

Лекція 7

Країни ЦПСЄ у 50-х – 80-х рр. ХХ ст. Криза соціалізму та демократичні революції (4 год.)

Назрівання кризових явищ та антиурядові виступи в країнах регіону. Спільне та відмінне у процесах політичного протистояння та його наслідки для подальшого розвитку регіону. Концепція «самоврядного соціалізму» в Югославії. Прорахунки СЄПН і червневі події 1953 року у Німеччині. Спроба пом'якшення диктатури компартії після смерті Й.Сталіна. Народно-демократична революція 1956 року в Угорщині та її наслідки. Політична та соціально-економічна криза у Польщі. Берлінська криза 1961 року і побудова берлінського муру. «Празька весна» 1968 року.

Причини наростання кризових явищ у країнах ЦПСЄ. Поява та формування у країнах регіону громадського опору. Позиційні громадські та дисидентські рухи, правозахисні організації. «Солідарність». «Рух на захист прав людини і громадянина». «Хартія-77». Суспільно-політична криза 1980-81 рр. у Польщі, введення воєнного стану.

Перебудова і основні підвалини антитоталітарних демократичних революцій, їх характер, особливості, спільні та відмінні риси, методи здійснення. Перемога «Солідарності» в Польщі. «Круглий стіл» в Угорщині та прихід до влади опозиційних сил. Крах диктатури Н.Чаушеску в Румунії. Перебудова політичної системи в Болгарії. «Оксамитова революція» в Чехословаччині.

Лекція 8

Політична та економічна трансформація держав регіону у 1990-х – 2000-х рр.
(4 год.)

Геополітичні зміни в регіоні ЦПСЄ після розпаду біполірної системи міжнародних відносин. Розпад Чехословацької федеративної держави та утворення незалежних Чехії та Словаччини. Криза Югославської федерації та її наслідки. Конфлікт у Косово. Політичні перетворення у країнах регіону у 1990-х – 2000-х рр.: основні етапи, напрями і пріоритети розвитку. Соціально-економічний розвиток і рух країн регіону до ринкової економіки. «Шокова терапія» в Польщі. Інтеграційні процеси у країнах ЦПСЄ після демократичних революцій. Прозахідний вектор зовнішньої політики країн регіону. Країни ЦПСЄ на шляху до НАТО і ЄС: поділ країн на «хвилі вступу» до євроатлантичних і європейських структур. Політика вирівнювання регіонів. Основні напрями співпраці з країнами Західної Європи. Становлення відносин між Україною та державами ЦПСЄ.

Тематика і плани семінарських занять

Тема 1

Перші державні утворення західних слов'ян (2 год.)

1. Держава Само.
2. Нітранське князівство.
3. Великоморавська держава.
4. Блатенське (Паннонське) князівство.

Література: [3, 4, 10, 12, 28, 29]

Тема 2

Еволюція політичних систем Польщі (4 год.)

1. Державний лад Королівства П'ястів (1025 – 1385) та Ягеллонів (1385 – 1569).
2. Особливості політичної системи Речі Посполитої (1569-1795).
3. Значення Конституції 3 травня 1791 р.
4. Друга Річ Посполита (1918-1939) та її політико-правова система.
5. Квітнева конституція 1935 р. та зміна системи правління.
6. Специфіка формування вищих органів влади в Польській Народній Республіці.

Література: [1, 2, 4, 9, 12, 13, 14, 17, 19, 20, 34, 46]

Тема 3

Угорщина в умовах дуалістичного правління
(остання третина XIX – початок XX ст.) (2 год.)

1. Державно-правовий устрій Угорщини за умов дуалістичного правління.
2. Криза дуалістичної системи. Активізація сепаратизму в Угорщині.
3. Угорський вплив на формування зовнішньої політики Австро-Угорщини.
4. Становище Закарпаття у складі Угорщини.
5. Угорщина в Першій світовій війні (1914-1918 рр.).
6. Розпад імперії та проголошення незалежності Угорщини.

7. Розпад «Великої Угорщини». Тріанонський договір.

Література: [4, 6, 7, 8, 28, 44, 47, 59]

Тема 4

Політичний розвиток Чехословаччини в другій половині ХХ ст. (4 год.)

1. Соціально-політична ситуація в Чехословаччині після Другої Світової війни. Становлення комуністичного режиму.
2. Спроби соціально-економічних та політичних реформ у Чехословаччині. «Програма дій» Чехословацьких реформаторів.
3. Придушення «Празької весни». Окупація Чехословаччини військами країн ОВД.
4. Повернення до тоталітарної системи. «Нормалізація».
5. Хартія-77 як головна опозиція КПЧ.
6. Передумови, початок та хід «Нижньої революції».
7. Новий курс внутрішньої політики після перемоги «Нижньої революції» в Чехословаччині.

Література: [4, 5, 10, 13, 14, 16, 28, 57]

Тема 5

Балканські кризи 1990-х – 2000-х рр. (2 год.)

1. Причини та передумови балканських криз.
2. Розгортання військових дій на Балканах (перша половина 1990-х рр.).
3. Спроби врегулювання конфлікту міжнародними організаціям.
4. План Венса-Оуена та Дейтонський договір.
5. Причини конфлікту у Косово та його розгортання.
6. Інтернаціоналізація косовського конфлікту.

Література: [13, 15, 31, 32, 37, 45, 49, 51, 52, 55]

Самостійна робота студентів

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Державність народів Прибалтики в часи Середньовіччя.	денна ф.н.
		2
2	Тема 2. Польські землі в період Середньовіччя.	2
3	Тема 3. ЦПСЄ на рубежі ХІХ-ХХ ст.	2
4	Тема 4. Країни ЦПСЄ у двох світових війнах.	4
5	Тема 5. Встановлення радянських режимів у країнах регіону.	2
6	Тема 6. Кризи соціалізму у 50-60-х рр. ХХ ст.	2
7	Тема 7. Політична трансформація держав регіону у 1990-х – 2000-х рр.	4
<i>Разом</i>		18

Контроль та оцінювання знань

Протягом семестру студенти вивчають один модуль з дисципліни. Модуль складається з одного змістового модуля, після виконання якого здійснюється поточний контроль у вигляді письмової роботи. Студенти, які не відвідували лекції або не в повному обсязі виконали програму семінарських занять, до поточного модульного контролю не допускаються.

Оцінювання навчальних досягнень та практичних навичок студентів здійснюються за 100-бальною системою. Загальна кількість балів за семестр з навчальної дисципліни складається із середнього арифметичного балу за модулі та балів за поточний контроль.

Студент, який в результаті поточного оцінювання або підсумкового контролю за модулем отримав більше 60 балів, має право не складати іспит з дисципліни. У такому випадку в заліково-екзаменаційну відомість заноситься загальна підсумкова оцінка. При умові, що студент (ка) хоче покращити підсумкову оцінку за модуль із дисципліни, він (вона) має складати усний іспит.

Студент, який в результаті підсумкового оцінювання за змістовий модуль отримав середнє арифметичне менше 60 балів, зобов'язаний складати іспит з дисципліни. У разі, коли відповіді студента під час іспиту оцінені менш ніж 60 балів, він (вона) отримує незадовільну підсумкову оцінку.

Поточне оцінювання здійснюється за трьома складовими:

- контроль за виконання модульних завдань (тестові та теоретичні розгорнуті письмові завдання);
- контроль систематичності та активності роботи студента протягом семестру;
- контроль індивідуальної та самостійної роботи.

Якщо студент відвідав менше 50 відсотків занять, то систематичність та активність його роботи оцінюється в 0 балів.

Оцінювання модульних завдань. Після виконання програми змістового модулю у визначений деканатом термін здійснюється поточний модульний контроль у вигляді письмової роботи, яка оцінюється у межах від 1 до 60 балів. Якщо з об'єктивних причин студент не пройшов модульний контроль у визначений термін, то він має право за дозволом деканату пройти його протягом двох тижнів після виникнення заборгованості.

Оцінювання активності під час аудиторних занять, індивідуальної та самостійної роботи здійснюється у межах *40 балів*:

- 30 балів – за активну участь під час аудиторних занять (семінарських, лекційних). 30 балів – відвідано не менше 90% практичних занять та отримано оцінки «добре», «дуже добре» «відмінно»; 25 балів – відвідано не менше 75% практичних занять та отримано оцінки «добре», «дуже добре», «відмінно»; 20 балів – відвідано не менше 60% практичних занять та отримано оцінки «задовільно», «добре», «дуже добре», «відмінно»; 15 балів – відвідано не менше 50% практичних занять та отримано оцінки «задовільно», «добре», «дуже добре», «відмінно».

- 10 балів – опрацювання одного джерела (монографії, статті) з переліку наукової літератури (Допоміжна), або ж книги, запропонованої самим студентом та погодженої з викладачем. Перевірка знань здійснюється у формі колоквиуму, обов'язковою умовою допуску до якого є наявність у студента розширеного конспекту того чи іншого дослідження.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота							Підсумковий контроль (залік)	Сума
Змістовий модуль № 1								100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7		
12	13	13	15	12	17	18		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	незараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	незараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Орієнтовний перелік питань на залік

1. ЦПСЄ як історичний регіон.
2. Держава Само.
3. Нітранське князівство.
4. Великоморавська держава.
5. Блатенське (Паннонське) князівство.
6. Початок державотворчих процесів на Балканах.
7. Перше і Друге болгарські царства.
8. Чехія в період раннього середньовіччя (X-XIV ст.). Пржемисловичі.
9. Утворення Угорського королівства.
10. Велике князівство Литовське та його суспільно-політичний устрій.
11. Державний лад Королівства П'ястів (1025-1385) та Ягеллонів (1385-1569).
12. Гуситський реформаційний рух.
13. Війна за незалежність Угорщини. Ференц II Ракоці.
14. Особливості політичної системи Речі Посполитої (1569-1795). Значення Конституції 3 травня 1791 р.
15. Слов'янські народи під владою Османської імперії (XV-XVIII ст.).
16. Вплив революцій 1848-1849 рр. на долю регіону.
17. Національне відродження народів ЦПСЄ у XIX ст.
18. Державно-правовий устрій Угорщини за умов дуалістичного правління.
19. Становище Закарпаття у складі Угорщини.
20. Становлення нових держав на Балканах (остання третина XIX – початок XX ст.).
21. Народи ЦПСЄ у Першій світовій війні.
22. Утворення нових держав в регіоні ЦПСЄ після Першої світової війни.
23. Розпад «Великої Угорщини». Тріанонський договір.
24. Країни Балтії між двома світовими війнами.
25. Становлення комуністичного режиму в державах ЦПСЄ.
26. Друга Річ Посполита (1918-1939) та її політична система. Квітнева конституція 1935 р.
27. Криза режиму «санації» в Польщі.
28. Політичний розвиток Закарпаття у складі Чехословаччини.
29. Країни ЦПСЄ напередодні та на початку Другої світової війни.
30. Самоврядний соціалізм в Югославії.
31. Специфіка формування вищих органів влади в Польській Народній Республіці.

32. Криза сталінської моделі соціалізму у країнах регіону. Революція 1956 р. в Угорщині.
33. «Празька весна». Окупація Чехословаччини військами країн ОВД.
34. Передумови демократичних революцій в країнах ЦПСЄ.
35. Передумови, початок та хід «Нижньої революції».
36. Розпад Чехословацької федеративної держави.
37. Балканська криза (перша половина 1990-х рр.). Дейтонський договір.
38. Причини конфлікту у Косово та його розгортання.
39. Політичні перетворення у країнах регіону у 1990-х – 2000-х рр.
40. Країни Балтії на сучасному етапі.
41. Країни ЦПСЄ на шляху до НАТО і ЄС: «хвилі вступу».
42. Становлення відносин між Україною та державами ЦПСЄ.

Рекомендована література

Базова

1. Гелей С.Д. Політико-правові системи світу: навч. посібн. / С.Д.Гелей, С.М.Рутар. – К.: Знання, 2006. – 668 с.
2. Зашкільняк Л. Історія Польщі: Від найдавніших часів до наших днів / Л.Зашкільняк, М.Крикун. – Львів: Видавництво ЛНУ, 2002. – 752 с.
3. Історія західних і південних слов'ян (з давніх часів до ХХ ст.). Курс лекцій: навч. посібник / В.І.Яровий, П.М.Рудяков, В.П.Шумило та ін. – Вид. 2-ге, стереотипне. – К.: Либідь, 2003. – 632 с.
4. Історія Центрально-Східної Європи: посібн. / за ред. Л.Зашкільняка. – Львів: ЛНУ, 2001. – 660 с.
5. История южных и западных славян: в 2 т. / под ред. Г.Ф.Матвеева, З.С.Ненашевой. – М.: МГУ, 1998. – Т. 2: Новейшее время. – 272 с.
6. Контлер Л. История Венгрии. Тысячелетие в центре Европы; пер. с англ / Ласло Контлер. – М.: Издательство «Весь мир», 2002. – 656 с.
7. Коротка історія Угорщини / ред.: Петер Ганак; редактор та упорядник українського видання: Іштван Удварі. – Ніредьгаза, 1997. – 222 с.
8. Краткая история Венгрии. С древнейших времен до наших дней / отв. ред. Т.Исламов. – М.: Наука, 1991. – 610 с.
9. Краткая история Польши. С древнейших времен до наших дней / под ред. В.Дьякова. – М.: Наука, 1993. – 528 с.
10. Краткая история Чехословакии. С древнейших времен до наших дней / отв. ред. А.Х.Клеванский. — М.: Наука, 1988. – 576 с.
11. Кріль М.М. Історія країн Центрально-Східної Європи (кінець ХХ – початок ХХІ ст.): навч. посіб. / М.М.Кріль. – 3-те вид., виправл. і доповн. – К.: Знання, 2013. – 278 с.
12. Хрестоматія з історії західних та південних слов'ян (Давня доба, Середньовіччя): навчальний посібник / упоряд. В.І.Яровий, С.М.Мотрук, В.П.Шумило та ін.; за ред. В.І.Ярового. – К.: Либідь, 2011. – 416 с.
13. Яровий В.І. Історія західних та південних слов'ян у ХХ ст.: курс лекцій / В.І.Яровий. – К.: Либідь, 1996. – 416 с.
14. Яровий В.І. Новітня історія країн Східної Європи. 40-ві – 90-ті роки ХХ ст.: курс лекцій / В.І.Яровий. – К.: Либідь, 1997. – 269 с.
15. Яровий В.І. Новітня історія Центральноєвропейських та Балканських країн. ХХ століття / Валерій Яровий. – К.: Генеза, 2005. – 816 с.
16. Яровий В.І. Історія новітнього часу країн Центральної та Південно-Східної Європи 1944-1994 рр. / В.І.Яровий, С.М.Антонюк, А.Т.Чепусов; за ред. В.І.Ярового. – Дніпропетровськ: Промінь, 1995. – 164 с.
17. Roszkowski W. Historia Polski 1914-2001 / W.Roszkowski. – Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 2003. – 494 s.

18. Агафонова Г.С. Еволюція виборчої системи Республіки Польща [Електронний ресурс] / Г.С.Агафонова. – Режим доступу: <http://dspace.snu.edu.ua:8080/jspui/bitstream/123456789/907/1/Агафонов.pdf>
19. Алексієвець Л. До проблеми інституалізації Польської держави у 1918-1919 рр. [Електронний ресурс] / Леся Алексієвець. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Ues/2009_3/Articles/3/LesyaAlexiyevets.pdf
20. Алексієвець Л.М. Польща: утвердження незалежної держави 1918-1926 рр. / Леся Миколаївна Алексієвець. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2006. – 448 с.
21. Безпалько У. Особливості суспільно-політичного розвитку Польщі (1989 – 2004) [Електронний ресурс] / Уляна Безпалько. – Режим доступу: <http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/1328/1/Bezpalcko.pdf>
22. Бисага Ю.М. Конституційний статус Президента Словацької Республіки / Ю.М.Бисага, Д.М.Белов // Держава і право: зб. наук. пр. – 2004. – Вип. 26. – С. 125-129.
23. Білоус А. Виборче законодавство та партійна система України. В порівнянні з деякими країнами Східної Європи / А.Білоус // Нова політика. – 1999 – № 1. – С. 2-5.
24. Бокало Н. Проблеми і перспективи демократизації в країнах Центрально-Східної Європи (на прикладі Вишеградської четвірки) / Н.Бокало, С.Трохимчук. – Львів, 2000. – 68 с.
25. Болкун А. Польща: 5 років після шокової терапії / Андрій Болкун // Політика і час. – 1994. – № 2. – С. 48-56.
26. Бредіхін А. Політична система Сербії та Чорногорії за Конституційною хартією державного співтовариства 2003 року [Електронний ресурс] / Андрій Бредіхін. – Режим доступу: <http://www.viche.info/journal/1668/>
27. Бухарин Н. Польща: десять лет по пути реформ / Н.Бухарин, И.Синицина, Н.Чудакова // Новая и новейшая история. – 2000. – № 4. – С. 38-57.
28. Вандич П. Ціна свободи. Історія Центрально-Східної Європи від Середньовіччя до сьогодення / П.Вандич; пер. з англ. С.Грачової. – К.: Критика, 2004. – 463 с.
29. Великоморавская держава. Тысячелетняя традиция государственности и культуры; пер. с чеш. – Прага, 1963. – 238 с.
30. Віднянський С.В. Країни Центрально-Східної Європи та українське питання (1918-1939) / С.В.Віднянський, М.М.Вегеш. – К.; Ужгород, 1998. – 256 с.
31. Гелетій М. Балканська криза (1990-2005 рр.) в контексті геополітичних трансформацій / М.Гелетій // Українська національна ідея: реалії та перспективи розвитку: зб. наук. пр. – Львів, 2007. – Вип. 19. – С. 77-83.
32. Гуськова Е.Ю. История югославского кризиса (1990-2000) / Е.Ю.Гуськова. – М.: Русское право, 2001. – 720 с.

33. Дем'янець В. Політична та соціально-економічна трансформація в Польщі у 90-х роках / В. Дем'янець // Людина і політика. – 2000. – № 4. – С. 29-35.
34. Дильонгова Г. Історія Польщі 1795-1990 / Ганна Дильонгова; пер. з пол. М. Кірсенка. – К.: Києво-Могилянська академія, 2007. – 239 с.
35. Завадський В.М. Політичні передумови європейської інтеграції країн Балтії / В.М. Завадський // Наука. Релігія. Суспільство. – 2009. – № 2. – С. 24-29.
36. Златопольский Д.Л. Государственное право зарубежных стран Восточной Европы и Азии: учебник для вузов / Д.Л. Златопольский. – М.: Зерцало, 1999. – 320 с.
37. Каменецький М. Косовська проблема від Маркса до Буша / Максим Каменецький // Зовнішні справи. – 2008. – № 6. – С. 35–38; № 7. – С. 30–33; № 8. – С. 27–30.
38. Конституции стран СНГ и Балтии: учеб. пособие / Московская госуд. юридич. академия / сост. Г.Н. Андреева. – М.: Юристъ, 1999. – 640 с.
39. Копча В.В. Реформа місцевого публічного управління у Словацькій Республіці в контексті вступу до ЄС / В.В. Копча // Держава і право: зб. наук. пр. – 2008. – Вип. 39. – С. 232-235.
40. Кукуруз О. Парламентська більшість та опозиція в Сеймі Республіки Польща [Електронний ресурс] / Оксана Кукуруз. – Режим доступу: <http://www.politik.org.ua/vid/magcontent.php3?m=1&n=94&c=2308&setcss=1&ncss=verybig>
41. Лемак В. Адаптація конституційної системи Словацької Республіки до вимог європейської інтеграції (реформа 2001 р.) / В. Лемак // Держава і право: зб. наук. пр. – 2002. – Вип. 18. – С. 93-98.
42. Мазурок І.О. Політична система гортистської Угорщини: історико-правовий аспект / І.О. Мазурок // Держава і право. – 2010. – Вип. 48. – С. 76-81.
43. Майорова О.А. Еволюція партійної системи в постсоціалістическій Польщі / О.А. Майорова // Славяноведение. – 2004. – № 8. – С. 47-58.
44. Мандрик І.О. Проблеми відновлення державності Угорщини на першому етапі дуалізму (1867-1890 роки) / І.О. Мандрик. – Ужгород: ВАТ «Патент», 1997. – 199 с.
45. Мартинов А.Ю. Еволюція балканської політики Європейського Союзу (1989-2009 рр.) / А.Ю. Мартинов // Міжнародні зв'язки України: наукові пошуки та знахідки: міжвід. зб. наук. пр. – 2009. – Вип. 18. – С. 107-122.
46. Міщенко О. Політико-правова система Польщі в період від Шляхетської республіки до II Польської республіки / Олександр Міщенко. – Львів, 1995. – 98 с.
47. Очерки новой и новейшей истории Венгрии / ред. кол.: А.И. Пушкаш (отв. ред. и др.). – М.: Соцэкгиз, 1963. – 415 с.
48. Ревер О.Ю. Конституція Республіки Польщі 1997 року: загально-класифікаційна характеристика / О.Ю. Ревер // Вісник Львівського університету. Серія юридична. – Вип. 53. – Львів, 2011. – С. 148-155.

49. Романенко С.А. Сербия: унитаризм или автономизация / С.А. Романенко // *Общественные науки и современность*. – 2000. – № 5. – С. 87-95.
50. Романюк О.І. Суспільно-політичні трансформації в новоутворених посткомуністичних країнах: спроба системного аналізу / О.І. Романюк // *Людина і політика*. – 2003. – № 5. – С. 3-11.
51. Рудич Ф. Балканська криза: геополітичний вимір / Фелікс Рудич // *Віче*. – 2000. – № 10 (103). – С. 145-157.
52. Рудяков П. «Балканська криза» (1991-2001 рр.): характер, особливості, наслідки / П. Рудяков // *Політична думка*. – 2001. – № 1-2. – С. 77-88.
53. Самоврядування та територіальна організація влади в Польщі / за заг. ред. Я. Гонцяжа. – К.: Міленіум – Вид-во УАДУ, 2001. – 184 с.
54. Ткач Д.І. Сучасна Угорщина в контексті суспільних трансформацій: монографія / Дмитро Іванович Ткач. – К.: МАУП, 2004. – 504 с.
55. Тягуненко Л.В. Союзная Республика Югославия на рубеже XXI века / Л.В. Тягуненко // *Новая и новейшая история*. – 2001. – № 3. – С. 28-47.
56. Харченко Л. Виборча система республіки Польща: досвід для України / Л. Харченко // *Стратегічні пріоритети*. – 2007. – № 3 (4). – С. 35-40.
57. Центрально-Восточная Европа во второй половине XX века: в 3-х томах / за ред. А.Д. Некипелова. – М.: Наука, 2002.
58. Шаповал В.М. Державний лад країн світу: довідник / В.М. Шаповал.. – К.: Укр. Центр Правничих Студій, 1999. – 320 с.
59. Galantai J. A Habsburg-monarchia alkony. Orsztrák-magyar dualizmus. 1867-1918 / J. Galantai. – Bp., 1985. – 383 old.

Навчальне видання

Методичні вказівки з курсу
«Політична історія країн регіону»
для студентів напряму підготовки «Країнознавство»
(за вимогами кредитно-модульної системи)

Мовна редакція, коректура та верстка – авторські

Підп. до друку 10.02.2015 р.
Формат 60x84/16. Папір офс. Гарнітура Times New Roman Cyr. Друк офс.
Ум. друк. арк. 1
Тираж 50 пр.

Редакційно-видавничий відділ ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
88015, м. Ужгород, вул. Заньковецької, 89
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
ДК № 3340 від 16.12.2008 р.

